

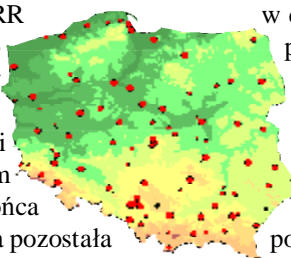
GŁOS ZNAD PRĘGOŁY

Nr 2 (91) luty 2004

PISMO WSPÓLNOTY KULTURY POLSKIEJ W KALININGRADZIE

ROSJA I POLSKA: PRZESZŁOŚĆ I PRZYSZŁOŚĆ

Wielu Polaków żyjących w Polsce pamięta dotkliwie okres Leonida Breżniewa i ówczesne uzależnienie polityki komunistycznej PRL od poleceń z Moskwy. Nikt nie zaprzeczy, że niechętny stosunek Polaków do Rosji i do ZSRR miał do niedawna bardzo mocne podstawy. Aż do 1991 r. stara i nowa historia zbudowała między Rosją a Polską mury nieporozumienia. Do dziś jest jeszcze żywa po obu stronach pamięć o rywalizacji Rzeczypospolitej Obojga Narodów z Wielkim Księstwem Moskiewskim, które od 1462 r. do końca XVI w. posiadało tyle terytoriów, ile zajmowała cała pozostała część Europy. Po wchłonięciu w 1654 r. Ukrainy lewobrzeżnej carstwo moskiewskie było już największe w świecie i stanowiło dla państwa unii polsko-litewskiej konkurencję i zagrożenie. Rosjanie w Polsce nie występowali w innym charakterze niż żołnierze i dyplomaci, Polaków w Rosji postrzegano przez pryzmat interwencji w czasach Wielkiej Smuty i krótkotrwałego panowania polskiego na Kremlu. Wojny i polityka Rosji wobec Polski zakończyły się dla Rzeczypospolitej tragicznie jej likwidacją w trzech rozbiorach - 1772, 1793, 1795. Polskie powstania listopadowe (1830/31) i styczniowe (1863/64) o odzyskanie państwowości i odwetowa rusyfikacja Polski pogłębiły wzajemne niechęci. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. Polska musiała stoczyć w latach 1919-1920 zwycięską walkę o być albo nie być z armią czerwoną, która jak mówił Lenin niosła Europie rewolucję po trupie Polski. Potem przyszedł I V rozbiór

Polski w 1939 r. przez Hitlera i Stalina, zbrodnia katyńska (1940) i narzucenie komunistycznego ustroju po II wojnie światowej. Toczone od XVI do XX w. wojny oraz długie okresy podległości Polski wobec Rosji nie wytworzyły pozytywnych tradycji współpracy.

I oto w grudniu 1991 r. stała się rzecz nie do pomyślenia w Europie drugiej połowy XX w. Imperium radzieckie, spadkobierca w polityce zagranicznej carskiej ekspansji terytorialnej, ogłosiło samolikwidację. Efekt rozpadu imperium nie dotarł jeszcze do szerszej świadomości Polaków. Czas jednak pracuje na korzyść stosunków polsko-rosyjskich, gdyż zmieniły się warunki naszego sąsiedztwa. Stosunki polsko-rosyjskie stają się bardziej przejrzyste. Dysproporcje wzajemnych możliwości wyrównują się. Udało się w ostatnich

latach rozwiązać niektóre widma przeszłości, ciężące nad tymi stosunkami siłą stereotypów. Prozachodnia polityka Polski po 1989 r. była i jest ciągła i spójna i wyraża się przede wszystkim w dążeniu do zapewnienia sobie bezpieczeństwa i pewności rozwoju w drodze integracji z instytucjami państw zachodnich. Polska silna swoim rozwojem gospodarczym, przynależnością do NATO i Unii Europejskiej chce współpracować z dzisiejszą Rosją, być dla niej takim samym partnerem jak Niemcy czy Francja. Polska polityka wschodnia znajduje się zarazem pod silnym wpływem orientacji państw Europy Zachodniej i USA. Wszelka współpraca z Rosją rozpatrywana jest więc w Polsce przez pryzmat lojalności wobec Zachodu. W polityce wschodniej RP Rosja zajmuje niewątpliwie najważniejsze miejsce, a bramą Polski do Rosji jest Obwód Kaliningradzki, jedyny podmiot Federacji Rosyjskiej graniczący z Polską. Obwód Kaliningradzki jest ważnym partnerem gospodarczym Polski, aż 18% polskiego eksportu do Rosji przypada na Obwód. Taka wartość obrotów daje Polsce pierwsze miejsce wśród partnerów Kaliningradu (przed Niemcami, Białorusią i Litwą). W Obwodzie działa ponad 400 polskich przedsiębiorstw.

A jakie miejsce w rosyjskiej świadomości Polacy? Według ankiety przeprowadzonej w tej zonej niedawno przez Fundację Obszczestwiennoje Mnienje, na pytanie „Z jakimi narodami słowiańskimi trzeba utrzymywać bliskie kontakty?” – Polska otrzymała 17%, gdy Białorusini 62%, Ukraińcy 61%, a Serbowie 44%. Bardzo ciekawy w tej ankiecie był pozytywny stosunek do słowian katolików, wyraża on rzeczywisty szacunek obywateli Federacji Rosyjskiej do Polaków w swojej większości wyznania rzymsko-katolickiego.

Dla dalszego rozwoju i umacniania przyjaźni i współpracy między narodami polskim i rosyjskim najistotniejsze są obecnie następujące działania: maksymalne ułatwienie przekraczania granicy po wejściu Polski do Unii Europejskiej i układu z Schengen, inicjowanie i wspieranie współpracy organizacji pozarządowych i wyższych uczelni, promocja nauki języka rosyjskiego w Polsce i polskiego w Rosji, wspieranie współpracy między miastami i regionami, przedstawianie możliwie obszernych informacji o każdym z państw w mediach.

Niech te dwie dla wielu z nas wspólne ojczyzny staną się prawdziwymi partnerami i przyjaciółmi!